

ΕΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ

ΕΝ ΤΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΤΥΒΙΓΓΗΣ

Ὁ ἤδη λόγῳ ὀρίου ἡλικίας ἐκτὸς ὑπηρεσίας ἐνταῦθα παραμένων διάσημος κλασικὸς φιλόλογος καὶ θερμότατος φιλέλλην κ. W. Schmid κατήρτισε καὶ ἐν ἔτει 1902 ἐξέδωκε συστηματικὸν ἀλφαθητικὸν κατὰ-λογον τῶν ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Τυβίγγης ὑπαρχόντων ἐλλήνικων χειρογράφων κατὰ τὴν πλειονότητά των θεολογικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου μετὰ λεπτομεροῦς περιγραφῆς αὐτῶν¹. Ἐπὶ τῶν χειρογράφων τούτων εἰργάσθη ὡς γνωστόν, ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλος τῆς μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Β. Α. Μυστακίδης δημοσιεύσας πολλὰ ἐξ αὐτῶν καὶ δὴ τὰ ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ ἄλλοτε ἀκμασάσῃ Ἀκαδημείᾳ τῆς πόλεως ταύτης διδάξαντος θεολόγου Μαρτίνου Κρουσίου καταλειφθέντα. Τὰ τελευταῖα ἐκ τούτων ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ μακαρίτου διδασκάλου, τῇ περιληφθείσῃ ἐν τοῖς «Ἐναισίμοις» τιμητικοῦ τόμου ἐπὶ τῇ ἐπιστημονικῇ βήτηρίδι τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνέκδοτα ἐκ Τυβίγγης—Παχυμέρης Γεώργιος Πρωτέκδικος καὶ Δικαιοφύλαξ, Ζυγομάλας Θεοδόσιος Πρωτονοτάριος καὶ Δικαιοφύλαξ καὶ Μαρτίνος ὁ Κρούσιος», ὡς καὶ ἐν τῇ «Θεολογίᾳ», τόμος Ζ', 1929.

Κατὰ τὸ ἔτος 1917 ἀπεκτηθῇ ὑπὸ τῆς Βιβλιοθήκης ταύτης νέον ἐλληνικὸν χειρόγραφον κατατεταγμένον ὑπ' ἀρ. καὶ γρ. Mδ 41, τοῦ ὁποῦ παρέχομεν ἀναγραφὴν.

Ἐπὶ χάρτου 21×16 ἐ. μ. εἰς σχῆμα ὄγδοον, δεδεμένον μετὰ δέρματος θαθέος φαιῶς περιέχει 225 φύλλα ἀνάρθρωτα. Μικτὸν χειρόγραφον γεγραμμένον μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1742 καὶ 1747 ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Μεθοδίου.

Ἐν τῇ ἐσωτέρᾳ σελίδι τοῦ ἐμπροσθίου φυλλώματος τῆς σταχώσεως ἀναγράφονται σχηματισμοὶ τοῦ ῥήματος «ἐξείναι».

Ἐν τῇ πρώτῃ ἐκ τῶν δύο προτιθεμένων τοῦ κειμένου φύλλων καὶ ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας σελίδος ἀναγράφεται: «Καὶ τότε σὺν τοῖς ἄλλοις Μεθοδίου Ἱερομονάχου εἰς τοὺς αψμα' (1741) σεπτεμβρίου κθ'»

1. Systematisch—Alphabetischer Hauptkatalog der Königlichen Universitätsbibliothek zu Tübingen. M. Handschriften. 8'. Griechische. Verzeichnis der griechischen Handschriften der K. Universitätsbibliothek von W. Schmid. Tübingen. 1902.

(29) πρὸς ἀστ.,» ἐπὶ δὲ τῆς ὀπισθίας : «ὅς ἐν αψιδ (1744) ἡμέρα Κυριακῇ νοεμβρίου ια (11) τῶν ἁγίων μαρτύρων Μηνᾶ...Βίκτορος καὶ Βικεντίου ἐχειροτονήθηται ἱερεὺς καὶ ὁ νεόφυτος ἱεροδιάκονος παρὰ τοῦ ἁγικ...ἡγεμονεύοντος Σαμευὴλ ἱερομονάχου τοῦ ἐκ Τζαρτζιαν.... ἔστις δ' ἂν ἔχῃ, ὡς τὸ πᾶν.

Ἐπὶ τοῦ δευτέρου, ἐπὶ μὲν τῆς ἐμπροσθίας σελίδος ἀναφέρονται σχηματισμοὶ τινες τοῦ αἰρέω—ω, ἐπὶ δὲ τῆς ὀπισθίας παρέχεται ἡ πίναξ τῶν περιεχομένων.

Τὸ κείμενον ἀναγράφεται ἐν πάσαις ταῖς σελίδι καταστάματα 1¹/₂ ἐκ. μ., τὰ δὲ μεταξὺ καταλειπόμενα κενὰ πληροῦνται διὰ σχολίων. Ταῦτα δὲν ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῶν τελευταίων ἑπτὰ φύλλων.

Αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ ἐν τέλει ἐκάστου κειμένου ἀναγραφόμενα :

Ἀριθμ. 1 Ἐπιγραφή: Τίμων ἡμισάνθρωπος.—Ὑπόγραμμα: τέλος.

Ἀριθμ. 2 Ἐπιγρ.: Λουκιανὸς Σαμοσατέως Λόγος Προμηθεὺς ἡ Καύκασος. Ὑπογρ.: τέλος.

Ἀριθμ. 3 Ἐπιγρ.: Ἡρξάμεθα τῶν παρόντων κανόνων τοῦ κυρίου Κοσμᾶ καὶ τοῦ κυρίου Ἰωάννου κατὰ τὸ Ι., αψιδ'. ἔτος τὸ σωτήριον, ἐν μηνὶ νοεμβρίῳ διαληπτικῶν τῆς Χριστοῦ γενήσεως εἰς δοξολογίαν συντεθέντων...κανὼν τοῦ κυρίου Κοσμᾶ. Ὑπόγρ.: ἐτελειώθη ὁ παρὼν κανὼν τῶν ἁγίων θεοφανίων ἐν τῷ L, αψιδ'. μηνὶ μαῖω, τέλος καὶ τῷ θεῷ ἡμῶν δόξα ἀμήν.

Ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος τοῦ κειμένου τούτου περιέχεται μιννογραφία τοῦ ἁγίου Βασιλείου (ἀνήκουσα εἰς τὸ ἀκολουθοῦν ὑπ' ἀριθμ. 4 κείμενον). Παρίσταται μετὰ μακρᾶς γενειάδος, μετ' ἀκτινογραφίας καὶ αἰγλῆς περὶ τὴν κεφαλὴν, ἐν μοναχικῷ ἐνδύματι, καθήμενος δὲ ἀπέναντι μοναστηριακοῦ οἰκοδομήματος. Ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ ὑπάρχει διβλίον ἀνεψυγμένον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ὁ ἅγιος γράφει. Ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν σελίδων ἀναγράφεται ἡ ἀρχὴ τῆς πραγματείας «πρὸς τοὺς νέους»: «Πολλὰ με τὰ παρακαλοῦντά ἐστι συμβουλευσαι.....». Χρῶματα πράσινον, φαῖν καὶ μέλαν.

Ἀριθμ. 4. Ἐπιγρ.: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ μεγάλου ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων παραίνεσις.—Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς πρώτης σελίδος διακοσμητικὴ γραμμὴ δι' ἐρυθρᾶς μελάνης. Ὑπόγρ.: τὸ τέλος τοῦ παρόντος λόγου τοῦ Μ. Βασιλείου.

Ἀριθμ. 5. Ἐπιγρ.: τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἐπισκόπου Σελευκείας λόγος εἰς τὸν Νῶε.—Ὑπόγραμμα δὲν ὑπάρχει.

Ἀριθμ. 6. Ἐπιγρ.: Φωτίου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς πρὸς Μιχαὴλ τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπιστολῆς, τι ἐστὶν ἔργον ἄρχοντος. Ὑπογρ.: τέλος.

Ἀριθμ. 7. Ἐπιγρ.: Χρηστοθήθεια συντεθεῖσα πᾶρὰ τοῦ τιμιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἀρίστου τε ἐν τε γραμματικῇ καὶ φιλοσοφικῇ καὶ πάσῃ ἄλλῃ παιδείᾳ διδασκάλου τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς Ἀντωνίου τοῦ Κωνσταντινοπολίτου. Τελευταία πρότασις: εἰ τοῦ γεύσαιτο τῶν στυφόντων καὶ λυπούντων τῇ θίξει τὴν γεῦσιν καὶ ἀποπτῦσαι χρῆζεις μετὰ πολλῆς. — Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο διακόπτεται τὸ κείμενον καὶ ἀκολουθοῦσιν εἴκοσι καὶ τέσσαρα λευκὰ φύλλα.

Ἀριθμ. 8. Ἐπιγραφὴ δι' ἐρυθρᾶς μελάνης: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ τοῦ θεολόγου λόγος. (Πρόκειται περὶ τοῦ ιγ' λόγου τοῦ ἁγίου πατρὸς εἰς τὴν χειροτονίαν Δοαρθῶν ὁμιλία ἐκδοθεῖσα Ἐδλαλίῳ ἐπισκόπῳ. J. P. Migne, 35, 851--6). Ὑπογρ. Τέλος.

Ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τῆς σελίδος, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ ἀρχή, ὑπάρχει μιννογραφία παριστῶσα ἐπίσκοπον ὁμιλοῦντα ἐν πλήρει ἀρχιερατικῇ στολῇ, μετ' ἀκαλύπτου κεφαλῆς, κρατοῦντα ἐν τῇ δεξιᾷ τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον καὶ ἔχοντα ἐκτεταμένην τὴν ἀριστεράν. Ἡ ὅλη στάσις καὶ ἡ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἰδιαίτερος φανεροῦσι τὸ ἱλαρὸν καὶ ὅλως ἀτάραχον τοῦ κηρύττοντος ἐπισκόπου καὶ μαρτυροῦσι τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην καὶ ψυχικὴν εἰρήνην του, χαρακτηριστικὰ καὶ ταῦτα, καὶ δὴ ἐκ τῶν πρώτων, τῶν ἀληθῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ χειρόγραφον ἡγοράσθη εἰς τὴν τιμὴν τῶν τεσσαράκοντα μάρκων παρὰ τοῦ ἐν Frommen τῆς Βυττεμβέργης διαμαρτυρομένου πάστορος κ. S. Bentel.